

En del av Uppsalapaketet

Östaåsen-Ekeby

En del av Uppsalapaketet

Östaåsen-Ekeby

Arkeologisk utredning steg 1–2

**L2025:5518, L2025:5519, L2025:5520
Fullerö 21:58, Fullerö 23:28, Fullerö
vägsamfällighet och Östa 2:2
Uppsala kommun
Uppland**

Per Frölund

Upplandsmuseets rapporter 2026:03

ISSN 1654-8280

BEARBETNING AV FOTON: Per Frölund, Stiftelsen Upplandsmuseet

BEARBETNING AV PLANER: Per Frölund, Stiftelsen Upplandsmuseet

OMSLAGSBILD: Schaktning pågår vid en rivningsstolpe. Foto: Per Frölund, Stiftelsen Upplandsmuseet

GRANSKNING: Anna Ölund, Stiftelsen Upplandsmuseet

UPPHOVSRÄTT: om inget annat anges: Creative Commons licens CC BY. © Lantmäteriet, dnr I2014/00634

SPRIDNINGSTILLSTÅND: Drönarbilder publicerade med tillstånd från Lantmäteriet, ärendenummer LM2025/133742

GRAFISK FORMGIVNING OCH PRODUKTION: Malin Lucas, Stiftelsen Upplandsmuseet

© STIFTELSEN UPPLANDSMUSEET, 2026

Upplandsmuseet
Drottninggatan 7, 753 10 Uppsala
Telefon 018-169100
www.upplandsmuseet.se

Innehåll

Sammanfattning	6
Inledning	7
Topografi och fornlämningsmiljö	8
Tidigare undersökningar	8
Historiska uppgifter och kartor	10
Syfte, metod och genomförande	12
Undersökningresultat	13
Östaåsen-Ekeby – Arbetsyta 43	13
Östaåsen-Ekeby, arbetsyta 44 och byggväg 44	16
Östaåsen-Ekeby, arbetsyta 45 och byggväg 45	18
Östaåsen-Ekeby, rivningsstolpe 228	21
Östaåsen-Ekeby, arbetsyta 47 och byggväg 45	22
Östaåsen-Ekeby, rivningsstolpe 229	24
Östaåsen-Ekeby, arbetsyta 46 och byggväg 45	25
Östaåsen-Ekeby, arbetsyta 49 och byggväg 49	27
Utredning steg 1	28
Östaåsen-Ekeby, rivningsstolpe 231	29
Fynd och analyser	30
Slutsats	31
Utvärdering av undersökningsplan	31
Antikvarisk bedömning	31
Administrativa uppgifter	32
Referenser	33
Litteratur	33
Lantmäteriakter	34
Bilagor	35
Bilaga 1 – Schaktlistor	35
Bilaga 2 – Lista arkeologiska objekt	39
Bilaga 3 – ¹⁴ C-analyser	41

Sammanfattning

Stiftelsen Upplandsmuseets Avdelning för arkeologi genomförde i augusti 2025 en arkeologisk utredning steg 1 och 2 inom fastigheterna Fullerö 21:58, Fullerö 23:28, Fullerö vägsamfällighet och Östa 2:2 i Uppsala kommun. Anledningen till utredningen var planer på att anlägga en kraftledning.

Utredningsområdet omfattar sex arbetsytor, två byggvägar och tre rivningsstolpar belägna mellan infartsvägen till Storvreta i söder och väg 290 i norr. I tre av arbetsytorna lokaliserades tre fornlämningar vid schaktgrävning. Det rör sig i samtliga fall av boplatssområden. De tre bo-

platsområdena är inte begränsade utan fortsätter utanför utredningsområdet. Genom ¹⁴C-analyser har boplatssområdena daterats till 400–200 före vår tideräkning (f.v.t), 200–300 vår tideräkning (v.t.) och 1400–1600 vår tideräkning (v.t.).

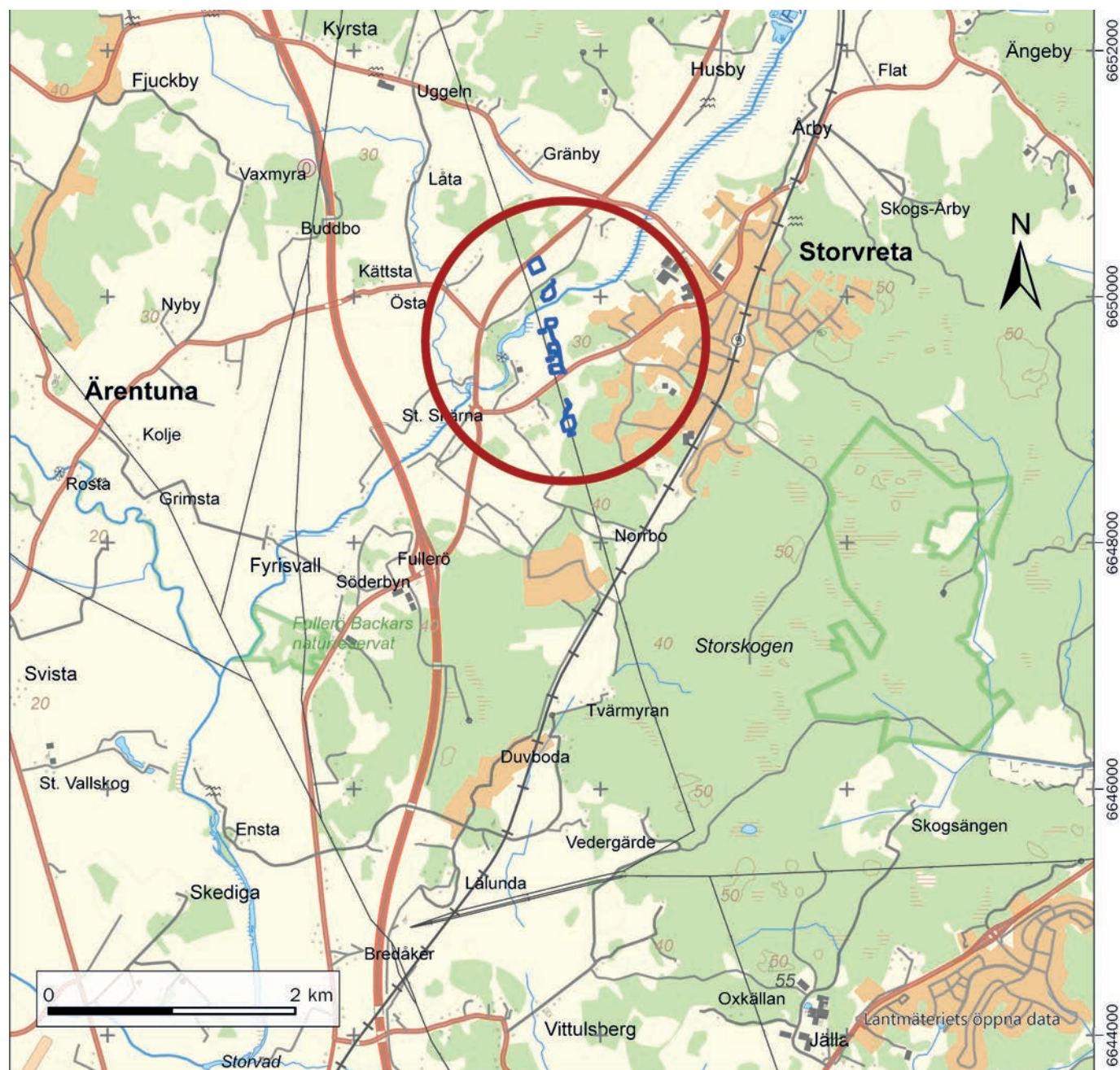
Inom de andra arbetsytorna påträffades inga lämningar med undantag för rivningsstolpe 228 där endast ett stolphål dokumenterades. Frånvaron av lämningar inom de lägst belägna arbetsytorna stärker också en tidigare noterad tendens att boplatser från äldre järnålder inte är belägna i låga terrängavsnitt.

Inledning

Stiftelsen Upplandsmuseets Avdelning för arkeologi genomförde under augusti 2025 en arkeologisk utredning steg 1 och 2 inom fastigheterna Fullerö 21:58, Fullerö 23:28, Fullerö vägsamfällighet och Östa 2:2 i Uppsala kommun. Arbetet gjordes för Svenska Kraftnät efter beslut av Länsstyrelsen i Uppsala län, dnr 3409–2025 (beslutsdatum 2025-05-09).

Den arkeologiska utredningen gällde sex arbetsytor, tre byggvägar och tre rivningsstolpar nära Storstveta. Arbetsytorna varierade mellan 4 750 och 9 510 m².

Figur 1. Översiktskartan utvisar området för utredningen med röd ring strax sydväst om Storstveta. Skala 1:50 000.

Topografi och fornlämningsmiljö

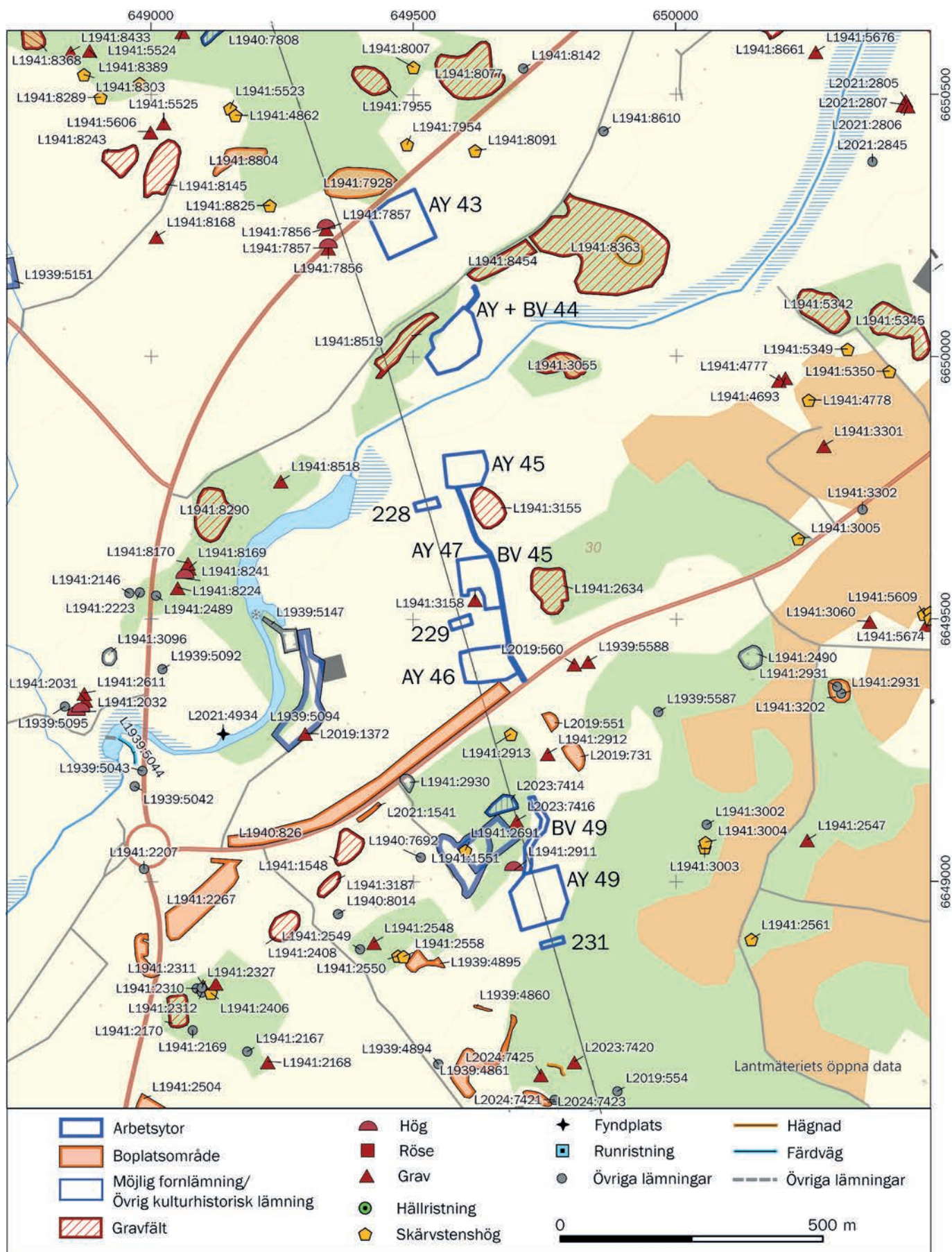
Det aktuella området gällande arbetsytor, byggvägar och rivningsytor, är mestadels beläget i åkermark på ömse sidor om Fyrisån, mellan väg 290 och strax söder om infartsvägen (väg 696) till Störvreta. Från väg 290 till Fyrisån sluttar terrängen ner mot Fyrisån. Vid infarten till Störvreta sluttar marken från området Skarpan ned mot Fyrisån som ligger strax under 20 meter över havet. Fyrisåns dalgång är fornlämningstät med gravar, gravfält, skärvtenshögar och boplatser nära moränhöjder men också nära Fyrisån.

Bronsålderns boplatser signaleras av skärvtenshögar liggande i ett stråk utmed brytningszonen mellan de öppna odlingsmarkerna och skogen. Järnålderns gravar och gravfälten ligger i huvudsak på åspartier och åkerholmar närmare Fyrisån. På de flesta av områdets höjdpartier ligger gravfält, ensamliggande gravar, mindre grupper av gravar och skärvtenshögar (Göthberg 2018, 2019a, 2019b). Områdets många gravar har former och strukturer som tyder på dateringar från yngre bronsålder, äldre och yngre järnålder. Antalet kända boplatser i området är betydligt färre än förekomsterna av gravar. Skillnaderna kan bero på att relativt få undersökningar av boplatser gjorts i det direkta närområdet (Holm 1996; Karlenby 1993; Lindkvist och Svenman 2018; Onsten-Molander och Wikborg 2006; Schütz och Göthberg 2007).

Tidigare undersökningar

Fornlämningar och då framförallt bosättningar från brons- och järnålder har undersökts vid Björkgården, Ekeby, Fullerö, Lyckebo och Trekanten (Björck & Appelgren 2006; Holm 1996; Karlenby 1993; Onsten-Molander och Wikborg 2006; Schütz och Göthberg 2007). Bland undantagen kan undersökningen av tre fornlämningar i Lyckeboområdet nämnas (L1941:2931, L1941:2547, L1941:5657). Där undersöktes gravar, boplatslämningar och skärvtenshögar undersöktes daterade till senneolitikum-bronsålder, mellersta bronsålder och förromersk järnålder, folkvandringstid och tidig medeltid. Här undersöktes också en av Upplands få blästerugnar som är daterad till folkvandringstid. Dessutom undersöktes bandparceller som daterades till historisk tid (Hjärtner-Holder 1990; Holm 1996). Vid en arkeologisk utredning nära Fyrisån framkom på låga nivåer gravar och boplatslämningar på ömse sidor om Ärentunavägen (Sarén Lundahl 2021).

Vid Ekeby har boplatser påvisats med dateringar till romersk järnålder respektive bronsålder (L1941:1548, L1940:826). Inom den förstnämnda identifierades stolphus (Karlenby 1993; Schütz & Göthberg 2007). I närheten har boplatserna L1940:8014 daterats till järnålder och L1940:7692 daterats till vikingatid-tidig medeltid (Appelgren & Nelson 2012). I närheten av dessa har boplatserna Uppsala 601:1 (Björkgården) och 602:1 (Trekanten) undersökts. Vid Björkgården identifierades stolphus med dateringar från yngre bronsålder till folkvandringstid (Onsten-Molander & Wikborg 2006; Schütz & Göthberg 2007). Vid Trekanten undersöktes ett stort antal stolphus som har dateringar mellan äldre bronsålder och vendel/vikingatid (Onsten-Molander & Wikborg 2006). Sydväst om utredningsområdet har ytterligare förhistoriska boplatser lokaliserats (L1939:4860, L1939:4861, L1939:4894 och L1939:4895).

Figur 2. Karta över fornlämningar i omgivningen till de aktuella arbetsytorna vid Östaåsen-Ekeby. Skala 1:10 000.

Historiska uppgifter och kartor

Jämfört med äldre kartor låg sex av de åtta arbetsytorna inom Ekeby i Gamla Uppsala socken ägor, medan övriga två arbetsytor låg inom Östa i Årentuna socken ägor (Figur 4). De äldsta skriftliga beläggen för de här byarna är från 1300-talet (Figur 3).

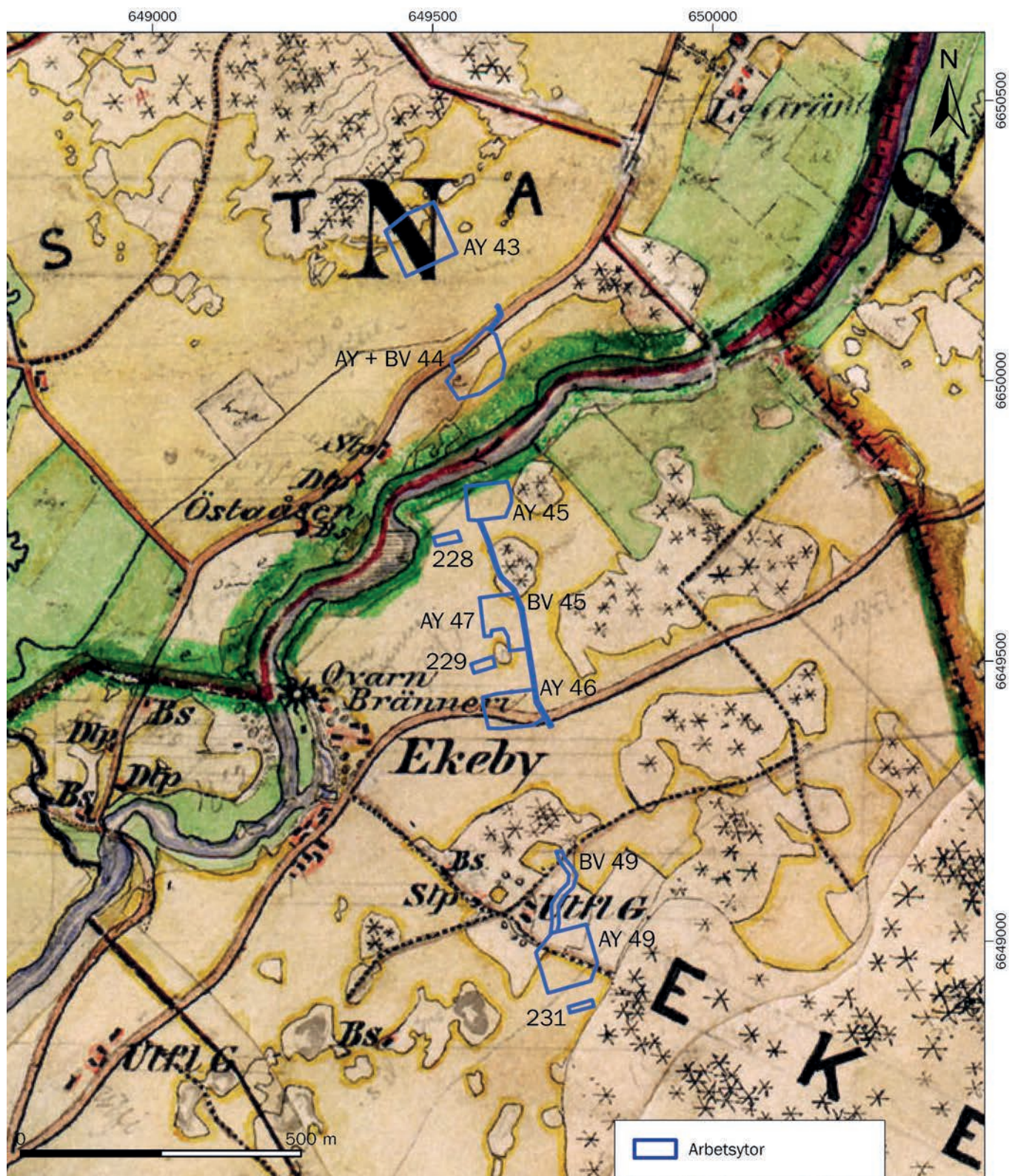
Namn	Äldsta namnform	Äldsta belägg	Referens
Östa	in Østum	1357	Ferm, Rahmqvist & Westin 1982 sida 210f

Figur 3. Lista över byarnas äldsta skriftliga belägg.

Ekeby och Östa ligger på ömse sidor av Fyrisån och med gräns i Fyrisån, Ekeby söder om och Östa norr om (Figur 4). Storleks- och ägandemäs-

sigt var det stor skillnad mellan de här byarna under medeltid och 1500-tal. På 1500-talet hade Ekeby fyra gårdar, en kvarn och ett torp medan Östa hade tre gårdar och ett torp. Men Östas jordetal var minst dubbelt så stort som Ekebys (Östa (frälsegården oräknad): 4 markland, 5 öresland, 1 örtugland. Ekeby: 1 markland, 6 öresland, 2 örtugland och 4 penningland).

Två av Östas gårdar ägdes av självägande skattebönder medan den tredje gården var en frälsegård. Torpet tillhörde Uppsala domkyrka. Noterbart är att Östas skattegårdar har ovanligt höga jordetal, betydligt över samtida normalgårdar. Ekebys gårdar var däremot mindre än normalt. Uppsala domkyrka ägde Ekeby kvarn och ytterligare tre gårdar. En gård ägdes av en självägande bonde medan torpet tillhörde kronan. Östa by bestod alltså av få men stora gårdar medan Ekeby bestod av fler men betydligt mindre gårdar.

Figur 4. Utsnitt ur den Häradsekonomska kartan från 1859-1863 över Ärentuna med arbetsytorna inlagda. Arbetsytorna låg inom Ekeby och Östas ägor. Kartan visar att marken närmast Fyrisån utgjordes av äng, medan åkermarken var högre belägen. Skala 1:10 000.

Syfte, metod och genomförande

Utredningen berörde sex arbetsytor (nr. 43–47 och 49), tre byggvägar (byggväg 44–45 och 49) och tre rivningsstolpar (228–229 och 231). Samtliga dessa var belägna från infartsvägen väg 696 till Störvreta i söder och väg 290 i norr (figur 2). Arbetsytorna utgjordes av åkermark i bruk och här grävdes sökschakt med maskin.

Syftet med den arkeologiska utredningen var att ta reda på om fornlämningar berörs av det planerade arbetsföretaget. Nyupptäckta fornlämningar skulle preliminärt avgränsas inom utredningsområdet. Utredningen skulle även identifiera, motivera och antikvariskt bedöma både kända och nyupptäckta fornlämningar samt övriga kulturhistoriska lämningar. Resultaten från utredningen skulle kunna användas vid Länsstyrelsens fortsatta tillståndsprövning och utgöra underlag inför eventuella kommande arkeologiska åtgärder. Resultaten skulle också kunna användas som underlag i företagarens planering.

Steg 1 av den arkeologiska utredningen innefattade en fältinventering av impedimentmarker inom arbetsytorna. Vidare gjordes en översiktlig genomgång av det tidigmoderna landskapet utifrån historiska kartor. Steg 2 innebar grävning av sökschakt inom arbetsytorna.

Sökschakt grävdes med grävmaskin och placerades där det ansågs lämpligt ur arkeologisk synpunkt samt med hänsyn till lantbrukarens önskemål om att bevara befintliga körspår inom åkermarken. Matjorden banades av skiktvis ned till orörd mark eller en nivå där arkeologiska objekt eller lager påträffades. När dokumentationen av schakten var klar återfylldes schakten inom varje arbetsyta innan transport skedde till nästa yta. Vid schaktning genomfördes metalldetektering kontinuerligt. Schakt, arkeologiska och topografiska objekt mättes in med GPRS med nätverks-RTK. Fynd och prover dokumenterades utifrån kontextuell samhörighet med arkeologiska objekt. Framkomna arkeologiska objekt fotograferades och beskrevs i Upplandsmuseets digitala mall. Ett fåtal arkeologiska objekt undersöktes genom sektionsgrävning. Detta gjordes för att fastställa lämningarnas eventuella status som fornlämning. I Kulturmiljöregistret (KMR)/Fornreg registrerades och beskrevs nyupptäckta lämningar och gavs en antikvarisk bedömning.

Arbetsytornas storlek varierar aningen mellan det som anges i utredningens förfrågningsunderlag och det digitala underlaget. Den här utredningen har utgått ifrån den storlek som angetts i Länsstyrelsens förfrågningsunderlag.

Undersökningsresultat

Resultaten av utredningen av de åtta arbetsytorna presenteras från norr till söder. Numreringen av arbetsytor följer Länsstyrelsens förfrågningsunderlag. Schakt och arkeologiska objekt redovisas i Bilaga 1 och 2.

Östaåsen-Ekeby – Arbetsyta 43

Arbetsyta 43 utgjordes av åkermark med stående oskördad säd strax söder om väg 290 inom fastigheten Östa 2:2. Marken inom arbetsytan sluttar från strax under 25 meter över havet i norr

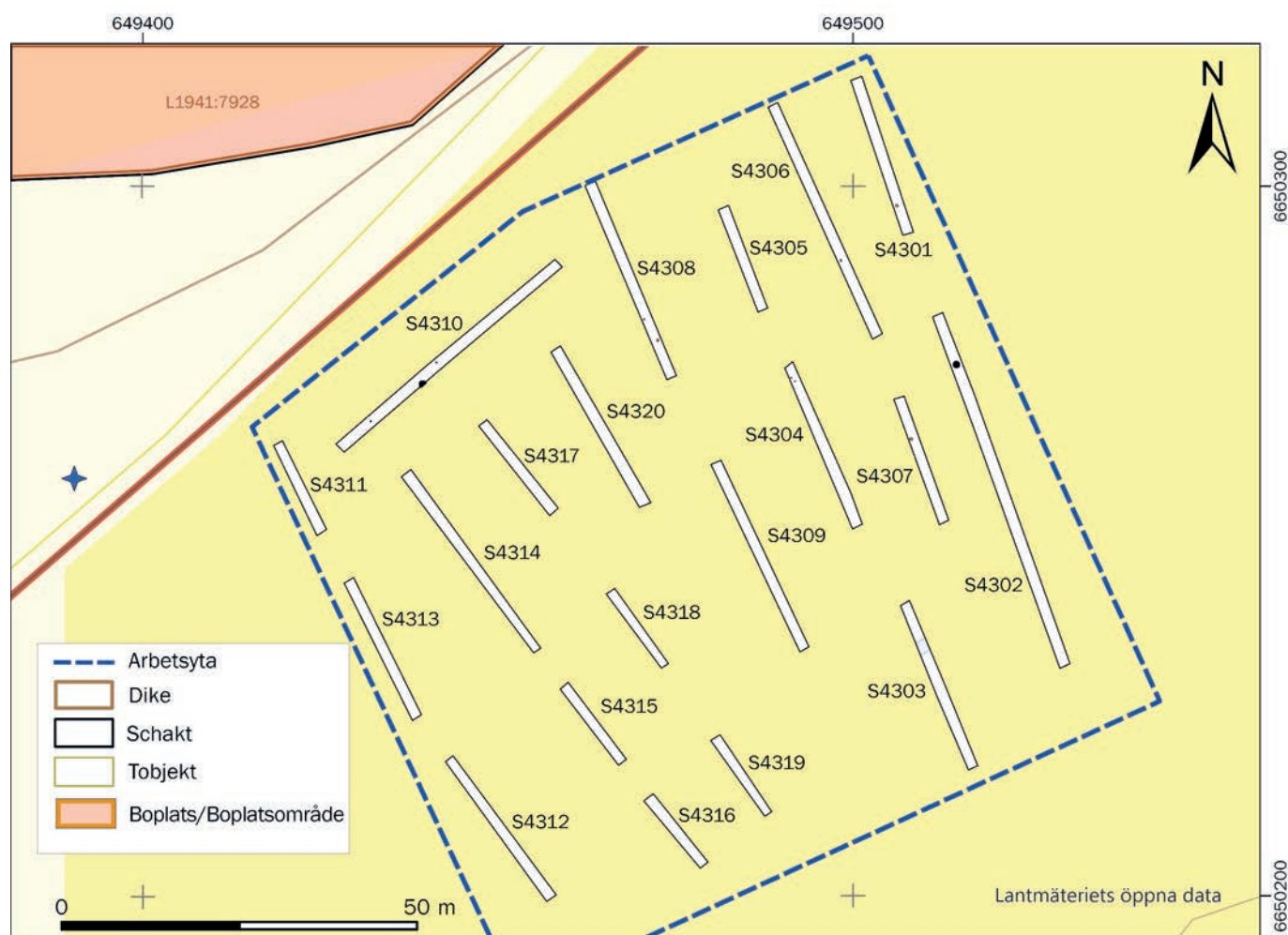
till cirka 20 meter över havet i söder. 20 meter norr om arbetsyta 43 finns 13 skärvstenshögar (L1941:7928). Ytterligare två skärvstenshögar finns 90 respektive 150 meter nordöst om arbetsytan (L1941:7954, L1941:8091). Omkring 90 meter nordväst om arbetsytan finns platsen för två försvunna gravar (L1941:7856, L1941:7857). Enligt Länsstyrelsens förfrågningsunderlag (tabell s. 3–4) var ytan 9 510 m².

Utredning steg 1

Utredning steg 1 utgick på grund av växande gröda.

Figur 5. Skörd och schaktning pågår inom arbetsyta 43. Foto från söder: Andreas Hennius, Stiftelsen Upplandsmuseet.

Figur 6. Plan över schakt inom arbetsyta 43. Skala 1: 1 000.

Utredning steg 2

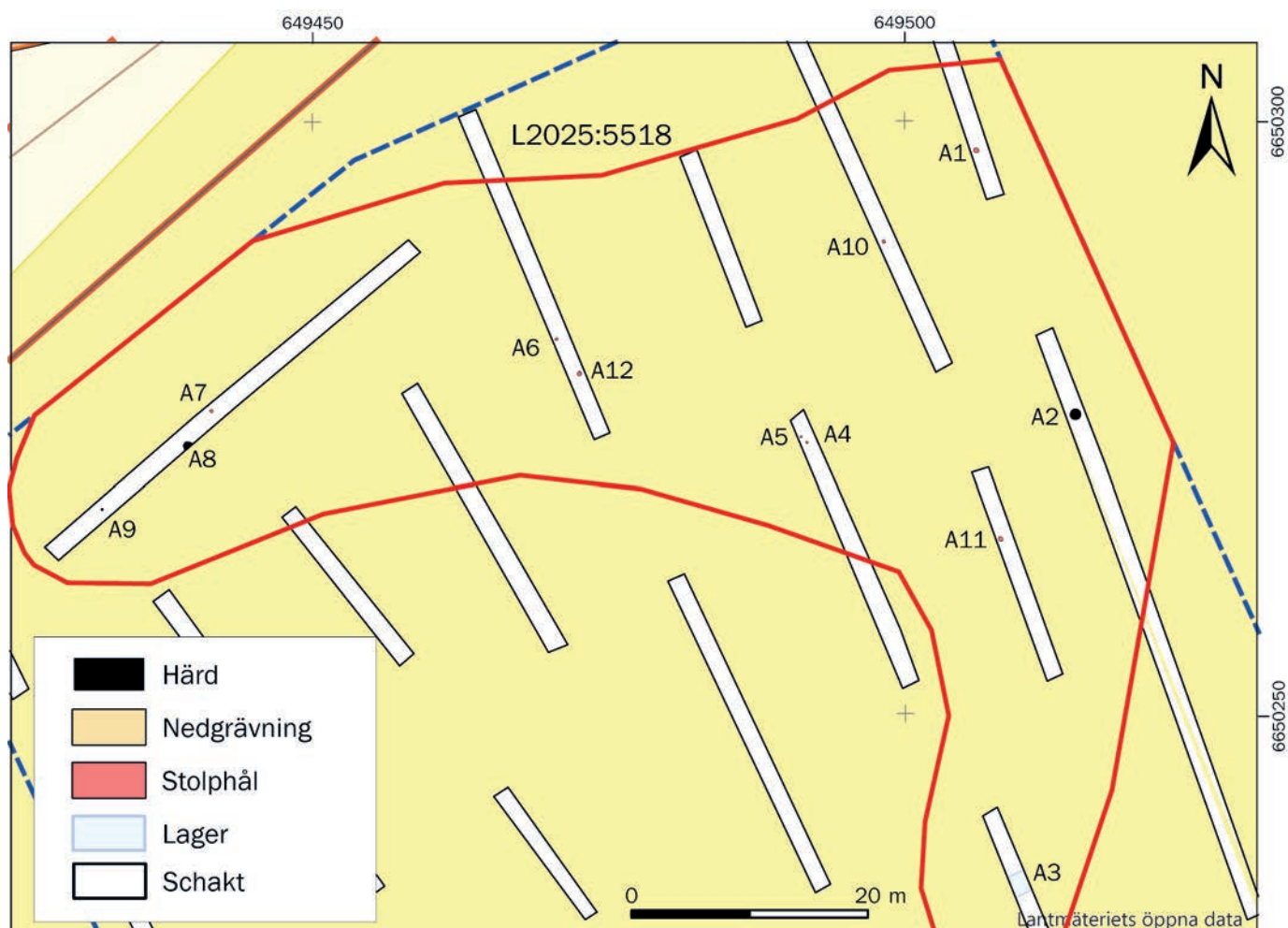
I utredning steg 2 grävdes 20 stycken 12–52 meter långa sökschakt inom arbetsytan. Den sammanlagda schaktade ytan omfattade 700 m² motsvarande cirka 7,5 % av arbetsytans storlek (bilaga 1). I åtta schakt, belägna i den norra och östra delen av arbetsytan, framkom 12 boplatsslämningar i form av stolphål (9), härdar (2) och lager (1). ¹⁴C-dateringar har gjorts dels av djurben från

stolphålet A11 i den östra delen och av träkol från härden A8 i den norra delen (figur 7–8). Dateringarna ligger mellan 400–300 vår tideräkning respektive och 300–200 före vår tiderräkning.

Boplatsslämningarna har registrerats som boplatsområde L2025:5518 (figur 8).

Figur 7. Den till förromersk järnålder daterade härden A8 i schakt 4310. Foto: Per Frölund, Stiftelsen Upplandsmuseet.

Figur 8. Plan över arkeologiska objekt inom boplatsoområdet L2025:3987 (röd linje) i den norra delen av arbetsyta 43. Skala 1: 600.

Östaåsen-Ekeby, arbetsyta 44 och byggväg 44

Figur 9. Schaktning inom arbetsyta 44. Foto från nordöst: Andreas Hennius, Stiftelsen Upplandsmuseet.

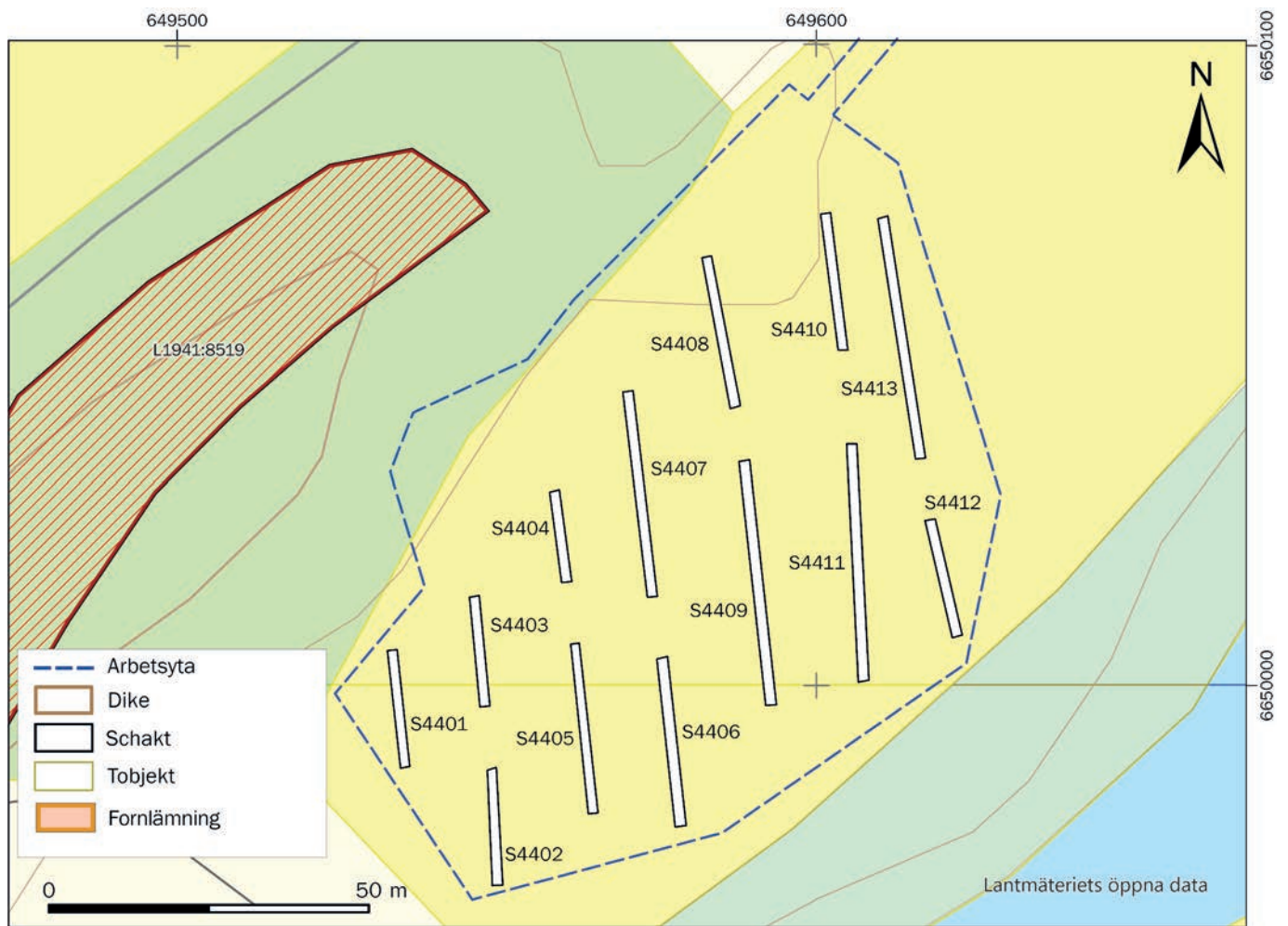
Arbetsyta 44 och byggväg 44 var belägna 30 meter norr om Fyrisån och bestod av odlad åker inom fastigheterna Östa 2:2 och 2:8. Arbetsytan flankeras i norr av av Uppsalaåsen där det ligger tre gravfält (L1941:8519, L1941:8454 och L1941:8363) som troligen varit ett enda sammanhängande gravfält. På gravfältet L1941:8363 centrala del finns en höjd vars krön delvis är markerat med en 75 meter lång halvkretsformig jordvall försedd med ett dike. Drygt 500 meter sydväst om arbetsytan finns en liknande anläggning inom gravfältet L1941:8290. Ytterligare vallanläggningar finns utmed Fyrisån finns vid Husby i Lena. Enligt Länsstyrelsens förfrågningsunderlag (tabell s. 3–4) var ytan 8 070 m².

Utredning steg 1

Utredning steg 1 utgick på grund av växande gröda.

Utredning steg 2

I utredning steg 2 grävdes 13 sökschakt, 14–38 meter långa inom ytan. Sammanlagd schaktad yta omfattade 474 m² motsvarande cirka 6 % av arbetsytans storlek (se bilaga 1). Inga arkeologiska objekt påträffades inom ytan.

Figur 10. Plan över schakt inom arbetsyta 44. Skala 1: 1100.

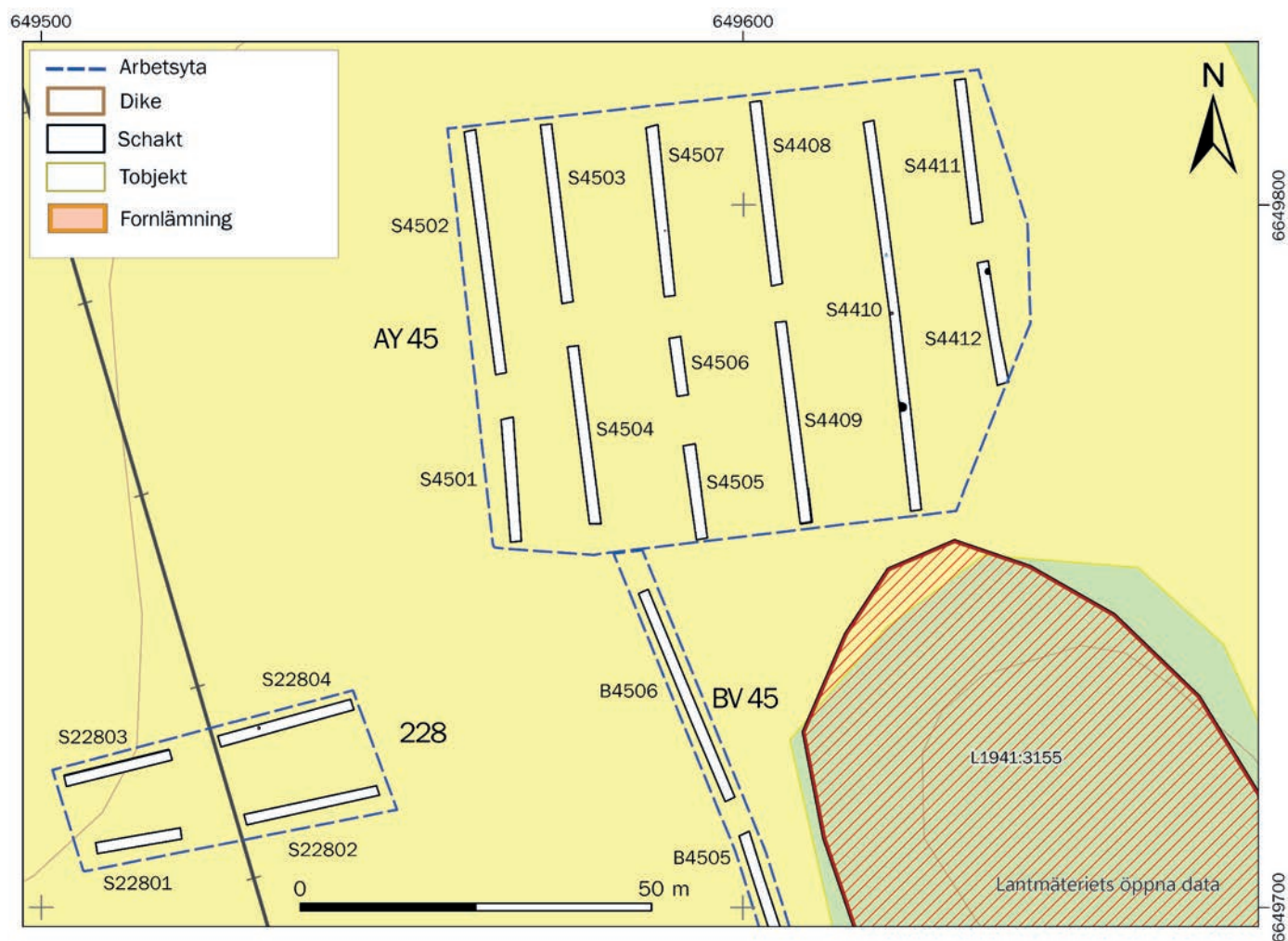
Östaåsen-Ekeby, arbetsyta 45 och byggväg 45

Figur 11. Schakt inom arbetsyta 45 (norr är uppåt i bilden). Foto: Andreas Hennius, Stiftelsen Upplandsmuseet.

Arbetsyta 45 bestod av åkermark belägen 100 meter söder om Fyrisån, och norr respektive väster om två impediment inom fastigheten Fullerö 21:58. På det ena impedimentet (se figur 11–12, 15) ligger gravfältet L1941:3155, med ett 15-tal stensättningar och en eventuell treudd. Flera stensättningar har mittblock/sten, vilket antyder en datering till äldre järnålder. Många av gravarna är påverkade av schaktning. Från arbetsytan leder byggväg 45 söderut och tangerar även arbetsytorna 46–47. Enligt Länsstyrelsens förfrågningsunderlag (tabell s. 3–4) var ytan 4 740 m².

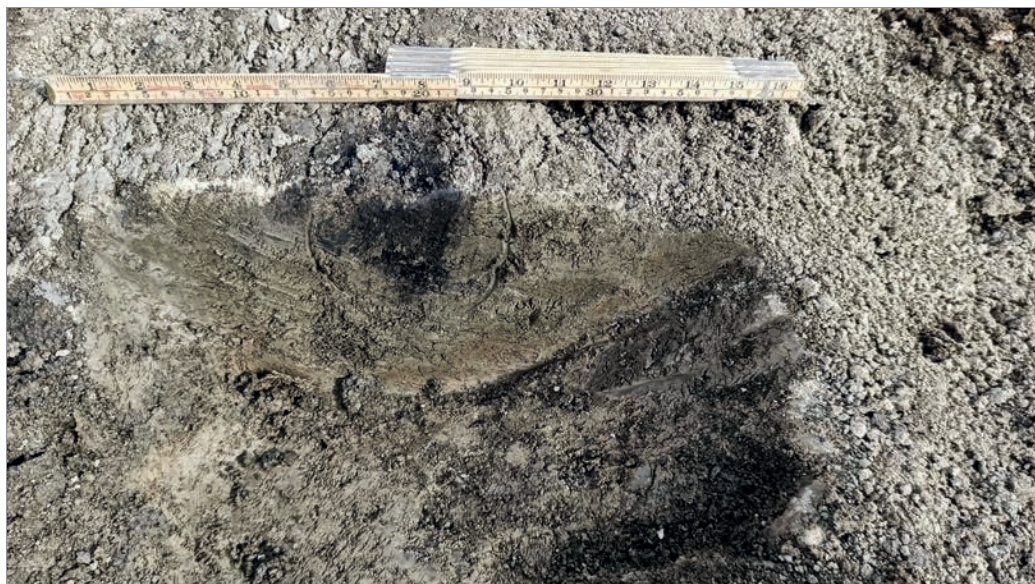
Byggväg 45 hade en 400 meter lång utbredning i nord-sydlig riktning, från södra delen av arbetsyta 45, tangerande arbetsytorna 47 och 46 östra kant fram till infartsvägen till Storvreta. Den är belägen inom fastigheterna Fullerö 21:58 Fullerö 23:28 och Fullerö S:1. Arkeologiska objekt påträffades intill arbetsyta 47 och redovisas närmare där.

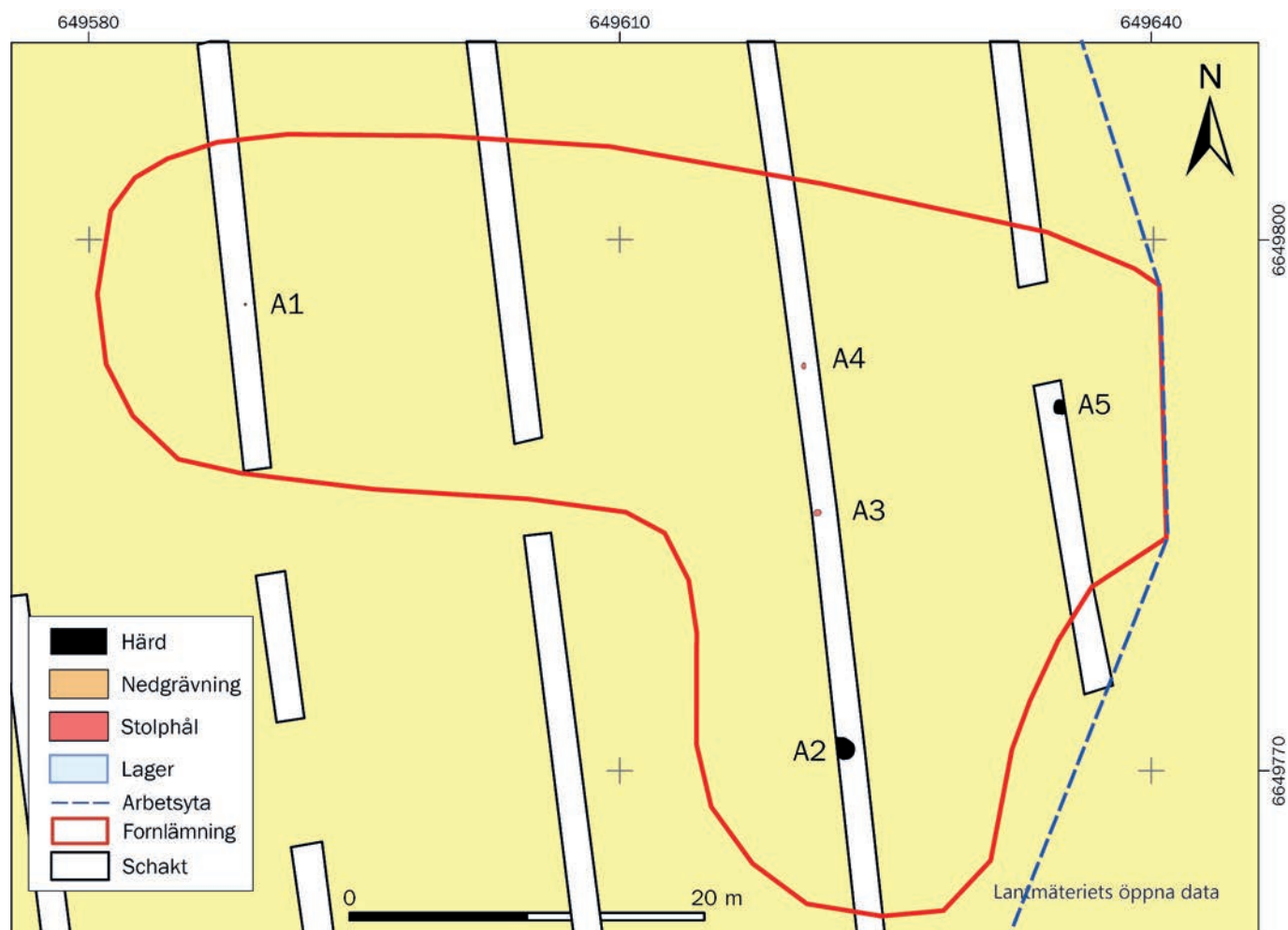
Figur 12. Plan över schakt inom arbetsyta 45, norra delen av byggväg 45 och rivningsstolpe 228. Skala 1: 1000.

Utredning steg 1

Utredning steg 1 utgick på grund av växande gröda.

Figur 13. Stolphålet A1 i schakt 4507 som daterats till cirka 1500-1600 tal. Foto: Per Frölund, Stiftelsen Upplandsmuseet.

Figur 14. Plan över arkeologiska objekt inom boplatssområdet L2025:5519 (röd linje) i den nordöstra delen av arbetsyta 45. Skala 1: 400.

Utredning steg 2

I utredning steg 2 grävdes 12 sökschakt inom arbetsytan, 8–55 meter långa. Sammanlagd schaktad yta omfattade 525 m² vilket motsvarar 11 % av arbetsytans storlek (se bilaga 1). Inom arbetsytan hittades i tre schakt härdar (3) och stolphål (2). Tre metalldetektorfynd gjordes inom ytan. Det var dels en knapp och ett klipp av Cu-legering (F7, F9), dels en plomb av bly (F8). Knapp och plomb kan dateras till 1600–1700 tal. En ¹⁴C-analys av träkol från ett bränt stolphål (figur 13) har gett en datering till cirka 1500–1600 tal. Boplatslämningarna har registrerats som boplatssområde L2025:5519 (figur 4).

Ytan för byggväg 45 var 1 700 m², i utredning steg 2 grävdes 6 sökschakt, 16–59 meter långa. Schaktad yta omfattade 534 m² motsvarande 31 % av arbetsytans area (bilaga 1). Ett stycke söder om arbetsyta 45, i schakt B4506 ploglager, gjordes metalldetektorfynd av matsked (F4, Cu-leg), en liten dekorspik (F5 Cu-leg) och en förnsterspröjs (F6, bly).

Östaåsen-Ekeby, rivningsstolpe 228

Figur 15. Schakt inom arbetsyta 45 och byggväg 45, arbetsyta 47 och 36 samt rivningsstolparna 228-229. Arbetsyta 45 är i förgrunden, arbetsyta 47 mellan de mindre åkerholmarna i bildens och arbetsyta 46 i bakgrunden närmast väg 696. Foto från norr: Andreas Hennius, Stiftelsen Upplandsmuseet.

Rivningsstolpen var belägen i åkermark (fastighet Fullerö 21:58) cirka 30 meter sydväst om arbetsyta 45 (se figur 11–12). Enligt Länsstyrelsens förfrågningsunderlag (tabell s. 3–4) var ytan 615 m².

Utredning steg 1

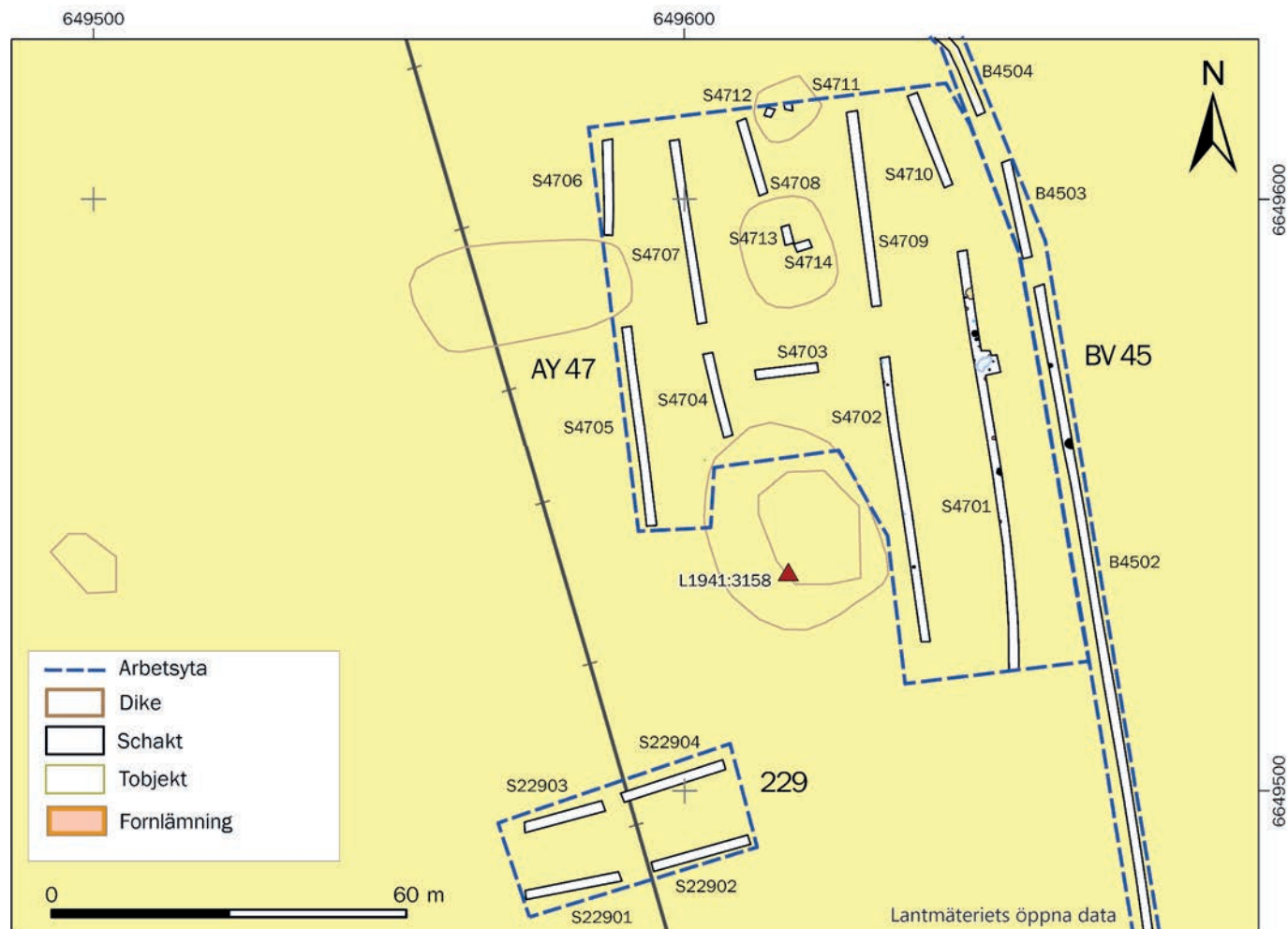
Utredning steg 1 utgick på grund av växande gröda.

Utredning steg 2

I utredning steg 2 grävdes 4 sökschakt inom arbetsytan, 12–19 meter långa (figur 12.)

Sammanlagd schaktad yta omfattade 103 m² vilket motsvarar 14 % av arbetsytans storlek (se bilaga 1). I ett av de fyra grävda schakten (schakt 4) framkom ett stolphål (A1, figur 12).

Östaåsen-Ekeby, arbetsyta 47 och byggväg 45

Figur 16. Plan över schakt inom arbetsyta 47, byggväg 45 och rivningsstolpe 229. Skala 1: 1200.

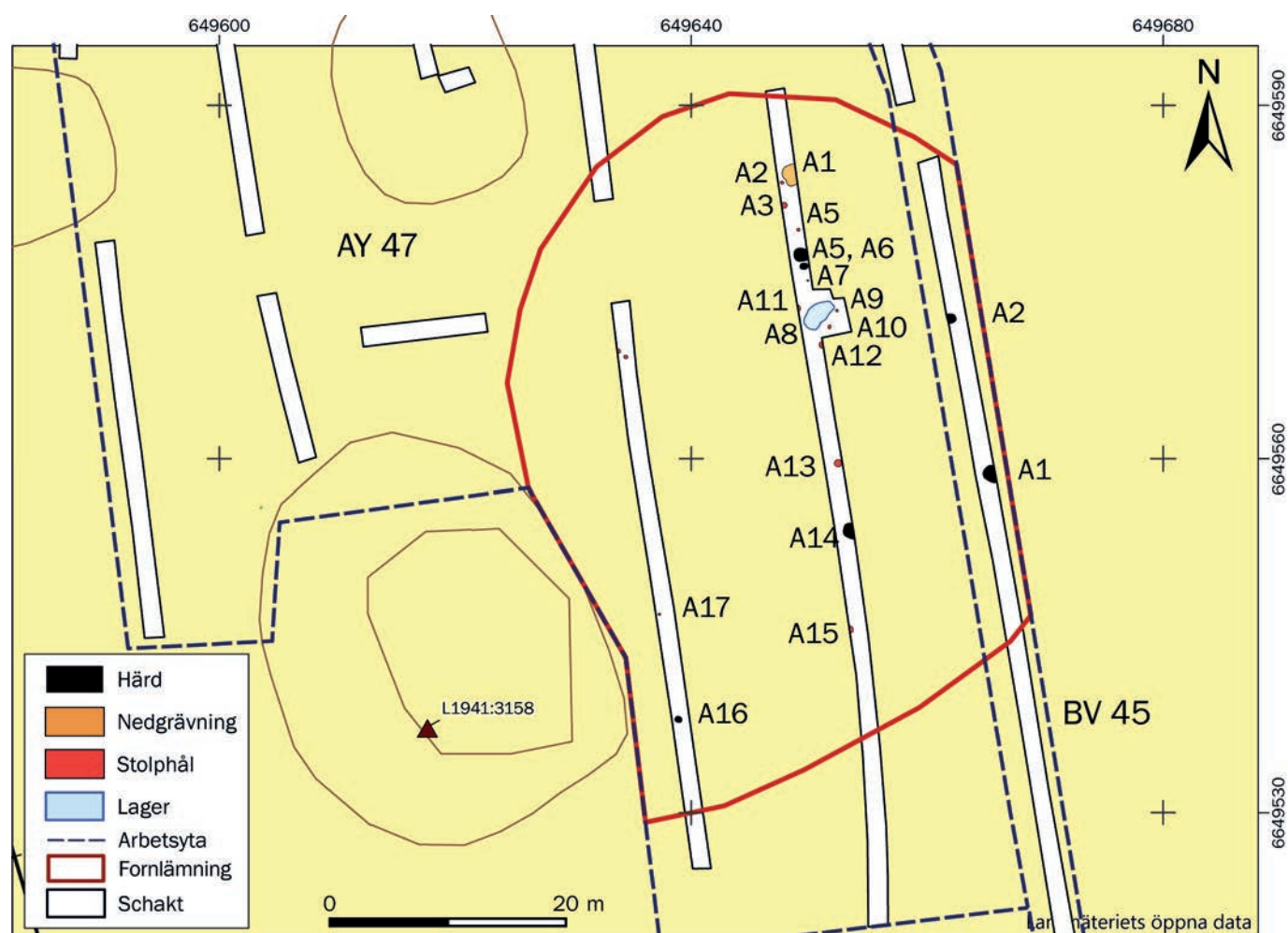
Arbetsyta 47 var belägen i åkermark knappt 140 meter söder om arbetsyta 45 inom fastigheten Fullerö 21:58. På ett litet impediment invid arbetsytans södra del finns enstensättning (figur 167, L1941:3158). Omkring 60 meter öster om arbetsytan finns ett gravfält med cirka 30 gravar vars gravformer (hög, runda stensättningar, kvadratisk stensättning, resta stenar) placerar gravfältet i mellersta och yngre järnålder.

Utredning steg 1

Utredning steg 1 bestod av okulär besiktning av impedimenten. Inga ytterligare lämningar utöver redan kända iaktogs. Övrig mark bestod av åker med växande gröda.

Figur 17. Härdarna A5 och A6 i schakt 4701. Foto: Per Frölund, Stiftelsen Upplandsmuseet.

Figur 18. Plan över arkeologiska objekt inom boplatssområdet L2025:5520 (röd linje) i den sydöstra delen av arbetsyta 47 och byggväg 45. Skala 1: 600

Utredning steg 2

I utredning steg 2 grävdes 6 sökschakt inom arbetsytan, 1,5–74 meter långa. Sammanlagd schaktad yta omfattade 482 m² vilket motsvarar knappt 9 % av arbetsytans storlek (se bilaga 1). I ytans östra del framkom boplatsslämningar i form av 19 arkeologiska objekt samt ytterligare 2 arkeologiska objekt inom byggväg 45, totalt 21 arkeologiska objekt. De bestod av härdar (6), nedgrävning (1) och stolphål (13).

I höjd med arbetsytan men inom området för byggväg 45 gjordes ett metalldetektor-fynd av ett bleck (F3, Cu-leg). Fyndet har en anonym karaktär vilket gör att det inte kan dateras närmare. Knappt 15 meter söder om arbetsyta 47 men inom området för byggväg 45 påträffades en liten bit keramik av förhistorisk karaktär (F2).

Boplatsslämningarna har registrerats som boplatsområde L2025:5520 (figur 5).

Östaåsen-Ekeby, rivningsstolpe 229

Rivningsstolpe 229 var belägen i åkermark (inom fastigheten Fullerö 21:58) cirka 30 meter sydväst om arbetsyta 47 (figur 16, 19). Enligt Länsstyrelsens förfrågningsunderlag (tabell s. 3–4) var ytan 615 m² stor men i den bifogade shape-filen var den 713 m².

Utredning steg 1

Utredning steg 1 utgick på grund av växande gröda.

Utredning steg 2

I utredning steg 2 grävdes 4 sökschakt inom arbetsytan, 12–19 meter långa (figur 16, 19). Sammanlagd schaktad yta omfattar 103 m² vilket motsvarar 16 % av arbetsytan (se bilaga 1). Inga arkeologiska objekt påträffades inom ytan.

Östaåsen-Ekeby, arbetsyta 46 och byggväg 45

Figur 19. Schakt inom arbetsyta 46 och arbetsväg 45 (norr är uppåt i bilden). Foto: Andreas Hennius, Stiftelsen Upplandsmuseet.

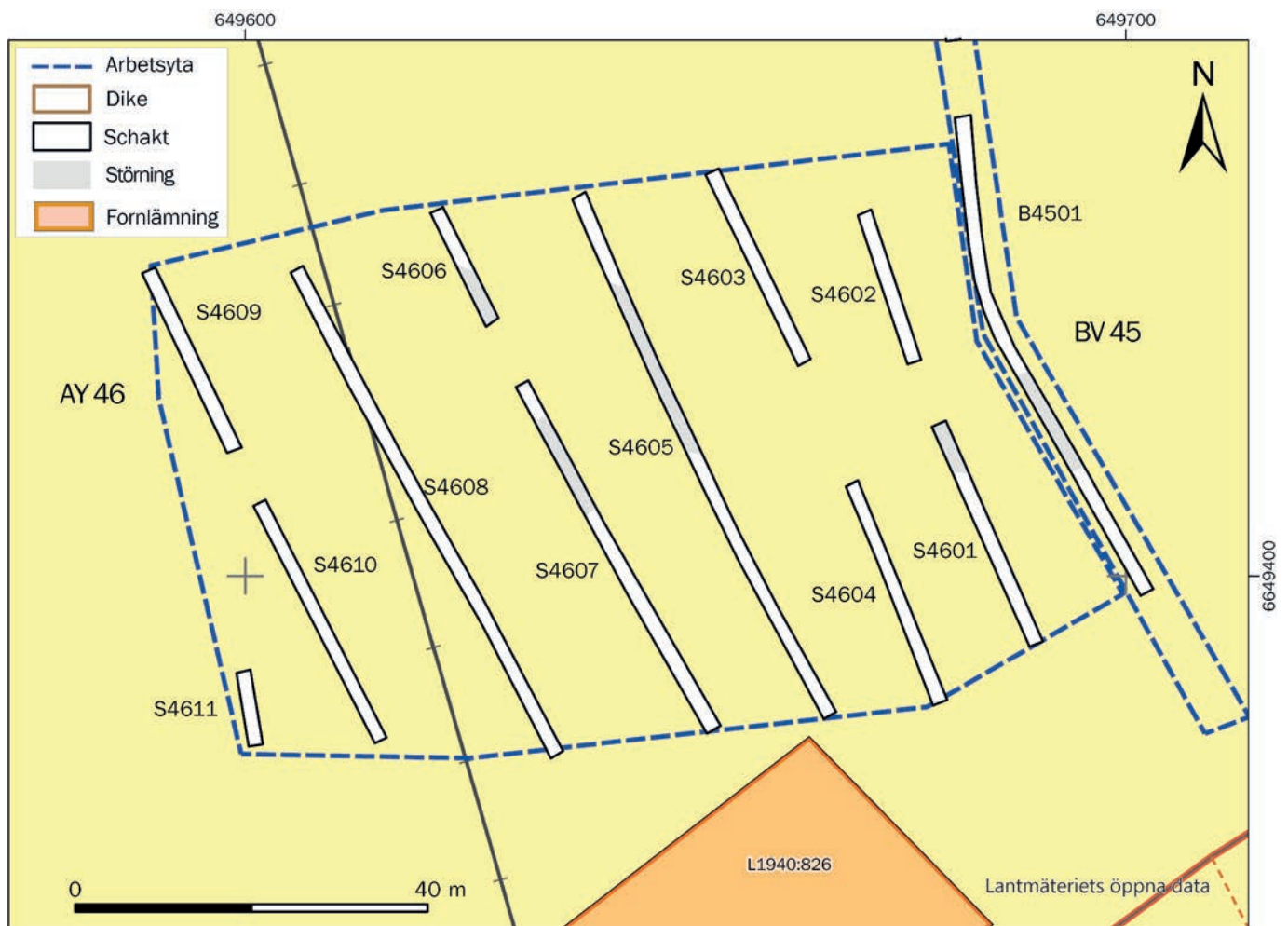
Arbetsyta 46 var belägen i nyskördad åker (Fullerö 21:58, 23:28; S:1), omkring 70 meter söder om arbetsyta 47. Enligt Länsstyrelsens förfrågningssunderlag (tabell s. 3–4) var ytan 5 830 m² stor.

Utredning steg 1

Utredning steg 1 utgick på grund av växande gröda.

Utredning steg 2

I utredning steg 2 grävdes 11 sökschakt inom arbetsytan, 8–65 meter långa. Sammanlagd schaktad yta omfattade 556 m² vilket motsvarar drygt 9 % av arbetsytans storlek (se bilaga 1). Vid schaktningen påträffades inga arkeologiska objekt inom ytan. Istället framkom vägmateriel efter den gamla infartsvägen (före 1985) till Storvreta.

Figur 20. Plan över schakt inom arbetsyta 46 och byggväg 45. Skala 1: 800.

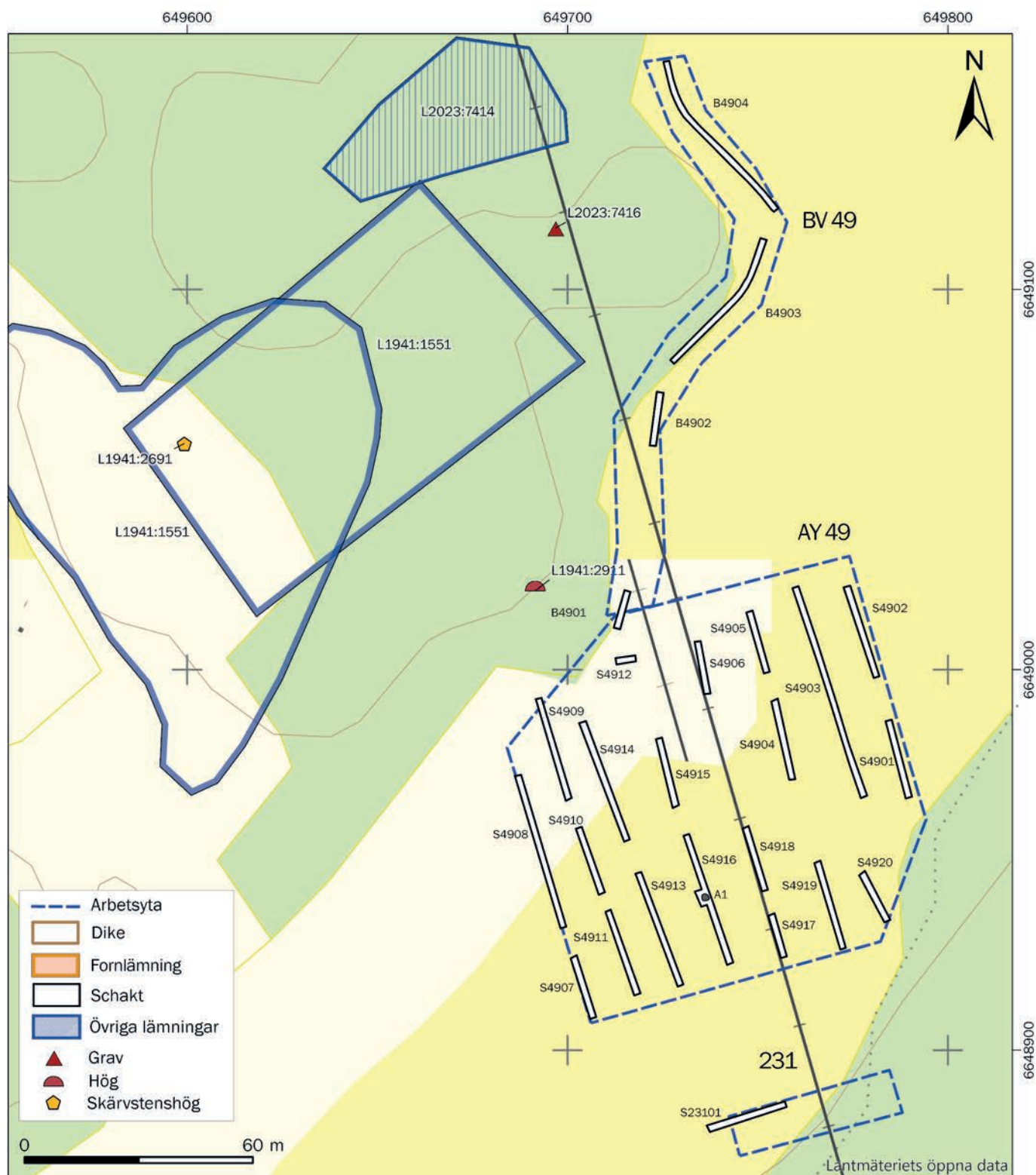
Östaåsen-Ekeby, arbetsyta 49 och byggväg 49

Figur 21. Arbetsyta 49, byggväg 49 och rivningsstolpe 231. I kanten mellan åker och hagmark syns i förgrunden schakt tillhörande byggväg 49. Schakten inom arbetsyta 49 är belägna i gärdet under ledningen och på ömse sidor om en mindre brukningsväg. I bakgrunden anas delar av rivningsstolpe 231. Foto från nordöst: Andreas Hennius, Stiftelsen Upplandsmuseet.

Arbetsyta 49 och byggväg 49 var belägna i ny-skördad åker (Fullerö 23:28). Arbetsytan 49 var enligt Länsstyrelsens förfrågningsunderlag (tabell s. 3–4) 9 450 m² stor. Området för byggväg 49 var cirka 160 meter långt och sträckte sig från ar-

betsyta 49 i söder i riktning norrut, öster om och utmed ett större impediment där flera lämningar är belägna, bland annat Ekebys historiska tomt (figur 22, L1941:1551). Byggvägen omfattade en cirka 1 750 m² stor yta.

Figur 22. Plan över schakt inom byggväg 49, arbetsyta 49 och rivningsstolpe samt A1. Skala 1: 1500.

Utredning steg 1

Utredning steg 1 utgick på åkergärdet beroende på växande gröda. Delar av omgivande mark inventerades utan resultat.

Utredning steg 2

I utredning steg 2 grävdes 20 sökschakt inom arbetsytan, 5–58 meter långa. Sammanlagd schaktad yta omfattade 792 m² vilket motsvarar drygt 8 % av arbetsytans storlek (se bilaga 1).

Figur 23. Arbetsyta 49, schakt 16. Undersökning av sentida sprängstensgrop A1. Foto: Per Frölund, Stiftelsen Upplandsmuseet.

I schakt 4916 påträffades en sentida sprängstensgrop (A1, se figur 22, 23) innehållande bland annat tegel- och träflis, sprängsten och obrända ben. Inga övriga arkeologiska objekt påträffades inom arbetsyta 49. För byggväg 49 grävdes 4 sökschakt i utredning steg 2 inom byggvägens område arbetsytan, 10–49 meter långa. Sammanlagd schaktad yta omfattade 185 m² vilket motsvarar drygt 10 % av arbetsytans storlek (se bilaga 1).

Inga arkeologiska objekt framkom.

Östaåsen-Ekeby, rivningsstolpe 231

Rivningsstolpe 231 belägen (fasighet Fullerö 23:28) drygt 30 meter söder om arbetsyta 49 (figur 22). Större delen av stolpområdet bestod av berg i dagen och dike. Enligt Länsstyrelsens förfrågningsunderlag (tabell s. 3–4) var ytan 510 m² stor men i den bifogade shape-filen var den 493 m². Tillgänglig yta att schakta uppgick till 70 m².

Utredning steg 1

Utredning steg 1 utgick på grund av växande gröda i den delen av arbetsytan som var belägen i åker. Den övriga delen bestod av dike med slän-ter och berg i dagen.

Utredning steg 2

Inom ytan grävdes ett 21 meter långt sökschakt (figur 22). Inga arkeologiska objekt påträffades inom ytan.

Fynd och analyser

Utöver metallfynd påträffade med hjälp av metalldetektor, bestod fyndmaterialet av obrända ben från en sentida sprängstensgrop och en liten bit keramik av förhistorisk karaktär. Metallfynden har kunnat ges en datering till från 1600-tal och framåt. De i rapporten beskrivna fynden har efter dokumentation gallrats.

¹⁴C-analyser har gjorts på fem träkolsprover, se tabellen i figur 24. Proverna har inte analyserats med avseende på vilken vedart proverna innehöll. Dateringen ansågs viktigare än träkolens art och egenålder.

Prov	¹⁴ C-ålder BP	Kalibrerad ålder (BC/AD)	Lämning	Arbetsyta/Aobjekt/Prov
Ua-90076	2 355 ± 30	BC 460 – BC 389	Boplatsområde L2025:5518	43, A8, prov 3
Ua-90077	2 246 ± 30	BC 382 – BC 211	Boplatsområde L2025:5518	43, A11, prov 2
Ua-90078	344 ± 29	AD 1491 – AD 1631	Boplatsområde L2025:5519	45, A1, prov 3
Ua-90079	1 793 ± 30	AD 233 - AD 324	Boplatsområde L2025:5520	BV45, A1, prov 1
Ua-90080	1 821 ± 29	AD 206 – AD 316	Boplatsområde L2025:5520	47, A5, prov 1

Figur 24. Tabell över ¹⁴C-analyser Östaåsen-Ekeby.

Slutsats

Det aktuella utredningsområdets arbetsytor övertvårar den fornlämningsrika Fyrisåns dalgång, strax söder om Storvreta tätort. Fyrisåns dalgång präglas här av talrika fornlämningar där spåren efter människans närvaro är påtaglig sedan äldre bronsålder. Med början i yngre bronsålder ses här en intensiv bosättningsexpansion som har sin tyngdpunkt under äldre järnålder. Området ligger från och med bronsålder vid en av Upplands stora kommunikationsleder. Under mellersta och yngre järnålder sker en förändring av bosättningsmönstret, då bebyggelse och gårdar koncentreras till färre platser. Anknytning till den framväxande centralmakten i Gamla Uppsala märks främst i rika gravfynd, inte minst från Östa (Zachrisson 2025, s. 209). Den senare järnålderns bosättningar utgör ofta grunden till den bebyggelse av gårdar och byar vi känner från medeltid och historisk tid.

Av de tre nya fornlämningarna, samtliga karakteriserade som boplatsområden, avviker L2025:5219 inom arbetsyta 45 genom sin datering till reformationstid och genom metallfynd med bland annat blyplomb. Kanske finns här en lämning som rumsligt och kronologiskt kan höra till kvarndriften vid Ekeby. De andra två fornlämningarna är mera typiska boplatser som väl ansluter till kända fornlämningsmiljöer.

Utvärdering av undersökningsplan

I undersökningsplanen bedömdes att nya fornlämningar troligen kunde finnas inom de flesta arbetsytorna. Det gällde fornlämningar som boplatser men även gravar. Samtliga arbetsytor ligger mycket nära kända fornlämningar (mellan 5–20 meter, se figur 2). Det har tidigare vid en arkeologisk utredning (Sarén Lundahl 2021) strax öster om det aktuella utredningsområdet framkommit gravar och boplatslämningar på låga nivåer nära Fyrisån. Resultatet från denna utredning blev dock ett annat, med nya fornlämningar inom hälften av arbetsytorna (43, 45, 47).

I undersökningsplanen avsågs 7–10 % av den öppna marken inom arbetsytorna att schaktas. Vid genomförandet uppgick andelen grävda schakt till mellan 6–15 % av den öppna marken, i genomsnitt drygt 9 %.

Antikvarisk bedömning

Det vid utredningen påträffade boplatsområdena L2025:5518 (arbetsyta 43), L2025:5519 (arbetsyta 45) och L2025:5520 (arbetsyta 47) vilka har fått den antikvariska bedömningen Fornlämning.

Administrativa uppgifter

Uppdragsnummer Fornreg: 202500627

Plats: Fullerö vägsamfällighet, Fullerö 21:58, Fullerö 23:28; Östa 2:2, Östa 2:8. Ekeby och Östa, Uppsala och Ärentuna socknar, Uppsala kommun, Uppsala län.

Fornlämningsnummer: L2025:5518, L2025:5519, L2025:5520

Fornlämningsstyp: Boplatssområde

Typ av undersökning: Arkeologisk utredning steg 1–2

Orsak till undersökning: Planerad ledningsdragning

Företagare: Svenska Kraftnät

Fältarbetsperiod: Augusti 2025

Upplandsmuseets projektledare: Per Frölund

Upplandsmuseets personal: Andreas Hennius

Upplandsmuseets diarienummer: 198–2025

Upplandsmuseets projektnummer: 80 025

Länsstyrelsens diarienummer och beslutsdatum: 3409–2025, 2025-05-09

Koordinat- och höjdsystem: SWEREF99 TM, RH2000

Dokumentationsmaterial: Förvaras i Upplandsmuseets arkiv.

Fynd: Inga fynd tillvaratogs

Referenser

Litteratur

Björck, Niclas. & Appelgren, Katarina. 2006. Boplat och gravar från äldre järnålder i Fyrisåns dalgång. Väg E4. Riksantikvarieämbetet, UV GAL, Rapport 2005:5.

Dahlbäck, Göran, Rahmqvist, Sigurd & Ferm, Olle (red.). 1984. Det medeltida Sverige Bd 1 Uppland, 2 Tiundaland : Ulleråker, Vaksala, Uppsala stad. Stockholm: Vitterhets-, historie- och antikvitetsakad.

Ferm, Olle, Rahmqvist, Sigurd & Westin, Gunnar T. (red.). 1982. Det medeltida Sverige Bd 1 Uppland, 3 Tiundaland : Bälinge, Norunda, Rasbo. Stockholm: Vitterhets-, historie- och antikvitetsakad.

Göthberg, Hans, 2018. Ekeby och Fullerö skog. Arkeologisk utredning etapp 1. Fullerö 23:4, Uppsala socken och kommun, Uppland. Upplandsmuseet rapporter 2018:13. Uppsala.

Göthberg, Hans. 2019a. Boplatser och stensättningar i Ekeby och Fullerö. Arkeologisk utredning, etapp 2. Fullerö 23:4, Uppsala socken, Uppsala kommun, Uppland. Upplandsmuseets rapporter 2019:02.

Göthberg, Hans. 2019b. Stensättningar i Storvreta. Arkeologisk utredning etapp 1-2. Storvreta 39:1 & 47:1, Uppsala kommun, Uppland. Upplandsmuseets rapporter 2019:16. Uppsala.

Hjärthner-Holdar, Eva. 1990. Fornlämningar och förhistorisk bebyggelse. I: Wallner, H. (red.). Storvretabygden. Forntid-nutid. Uppsala.

Holm, Jenny. 1996. Gravur, boplat och odlingsytor. Från senneolitikum till folkvandringstid. Arkeologisk undersökning. Lyckeboområdet, Storvreta, Uppland. Riksantikvarieämbetet UV Uppsala rapport. Uppsala.

Karlenby, Leif. 1993. Ett tvärsnitt genom Gamla Uppsala socken. Arkeologiska undersökningar inför gång och cykelvägen mellan Gamla Uppsala och Storvreta. Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska Museer Rapport UV 1993:3. Stockholm.

Onsten-Molander, Anna och Wikborg, Jonas. 2006. Trekanten och Björkgården. Boplatlämningar från brons- och järnålder vid Fullerö. Undersökningar för E4. SAU Skrifter 13. Uppsala.

Sarén Lundahl, Jonna. 2021. Digravretum, det gamla Storvreta. Arkeologisk utredning av agrara lämningar, boplatlämningar, stensättningar och fyndplatser inom fastigheterna Storvreta 47:1 och 47:437, Uppsala kommun, Ärentuna socken, Uppsala län. Rapporter från Arkeologikonsult 2021:3486.

Schütz, Berit och Göthberg, Hans. 2007. Förhistoriska boplatser och historisk bytomt vid Fullerö-Storvreta. Upplandsmuseet rapporter 2007:06. Uppsala.

Zachrisson, Torun. 2025. Smycken och kvinnor i det vendeltida Gamla Uppsala. I: Zachrisson, T, Hedenstierna-Jonson, C och Ljungkvist, J. Från hallar till fynd i Gamla Uppsala. Upplandsmuseets skriftserie 16. Uppsala. s. 193-232.

Lantmäteriakter

Lantmäteristyrelsens arkiv

(Uppsala län)

Ärentuna socken

Östa nr 1-4

Ägodelning 1691 A16:143-4

Lantmäterimyndigheten i Uppsala län

Gamla Uppsala socken

Ekeby nr 1-5

Geometrisk avmätning 1641 B22-7:A5:76 102-4

Ägodelning 1705 B22-7:1

Ärentuna socken

Östa

Storskifte 1789 03-äre-24

Rikets allmänna kartverks arkiv

Häradsekonomiska kartan

Erentuna 1859-63 J112-84-2

Bilagor

Bilaga 1 – Schaktlistor

Arbetsyta 43

Schakt	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Yta (m²)	Ark-objekt	Figur
4301	23	1,6	0,35	37	1	5, 6, 8
4302	52,6	1,6	0,3	86	2	5, 6, 8
4303	25	1,6	0,45	39	3	5, 6, 8
4304	24,6	1,6	0,4	39	4, 5	5, 6, 8
4305	15,4	1,6	0,35	23		5, 6, 8
4306	35,7	1,6	0,35	56	10	5, 6, 8
4307	18,6	1,6	0,35–0,45	27	11	5, 6, 8
4308	29,6	1,6	0,4–0,55	45	6, 12	5, 6, 8
4309	29	1,6	0,4–0,5	44		5, 6, 8
4310	40,3	1,6	0,4	64	7, 8, 9	5-8
4311	14	1,6	0,4	21		5-6
4312	21,5	1,6	0,4	32		5-6
4313	24,2	1,6	0,35–0,5	36		5-6
4314	30,9	1,6	0,4	45		5-6
4315	13,5	1,6	0,35	19		5-6
4316	12,3	1,6	0,4	19		5-6
4317	16	1,6	0,45	24		5-6
4318	12,7	1,6	0,3	17		5-6
4319	12,8	1,6	0,45	18		5-6
4320	25,5	1,6	0,4	42		5-6

Arbetsyta 44, byggväg 44

Schakt	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Yta (m²)	Ark-objekt	Figur
4401	18,5	1,6	0,4	27		10
4402	18,2	1,6	0,45	28		10
4403	17,2	1,6	0,25–0,5	27		10
4404	14,3	1,6	0,3–0,4	23		10
4405	26,5	1,6	0,3–0,4	38		10
4406	26,6	1,6	0,3–0,45	45		10
4407	32,2	1,6	0,35–0,5	51		10
4408	23,9	1,6	0,3–0,5	38		10
4409	38,5	1,6	0,3–0,5	64		10
4410	21,5	1,6	0,25	33		10
4411	37,2	1,6	0,35–0,5	61		10
4412	18,8	1,6	0,3–0,4	30		10
4413	38,2	1,6	0,3–0,45	60		10

Arbetsyta 45

Schakt	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Yta (m²)	Ark-objekt	Figur
4501	17,6	1,6	0,4	29		11, 12, 14
4502	34	1,6	0,4	55		11, 12, 14
4503	25,6	1,6	0,35	41		11, 12, 14
4504	25,5	1,6	0,35	41		11, 12, 14
4505	13,5	1,6	0,35	23		11, 12, 14
4506	8	1,6	0,3	14		11, 12, 14
4507	24,7	1,6	0,35	40	1	11, 12, 14
4508	26,4	1,6	0,4	42		11, 12, 14
4509	28,8	1,6	0,35	46		11, 12, 14
4510	55	1,6	0,4	84	2, 3, 4	11, 12, 14
4511	20,7	1,6	0,4	33		11, 12, 14
4512	17,3	1,6	0,4	27	5	11, 12, 14

Arbetsväg 45

Schakt	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Ark-objekt	Yta (m²)	Figur
B4501	59,0	1,6	0,4		95	11, 12
B4502	126,4	1,6	0,4	1, 2	200	11, 12
B4503	16,8	1,6	0,4		27	11, 12
B4504	57,0	1,6	0,3–0,4		91	11, 12
B4505	44,8	1,6	0,4	Störning	72	11, 12
B4506	32,0	1,6	0,4		49	11, 12

Stolpe 228

Schakt	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Yta (m²)	Ark-objekt	Figur
22801	12,2	1,6	0,4	19		11, 12
22802	19,2	1,6	0,4	28		11, 12
22803	15,58	1,6	0,4	24		11, 12
22804	19,6	1,62280	0,4	31	1	11, 12

Arbetsyta 46

Schakt	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Yta (m²)	Ark-objekt	Figur
4601	27,4	1,6	0,45	46	Störning	19, 20
4602	18,0	1,6	0,4	29		19, 20
4603	24,1	1,6	0,4	39		19, 20
4604	26,8	1,6	0,4	42		19, 20
4605	65,6	1,6	0,4	102	Störning	19, 20
4606	14,3	1,6	0,4	24	Störning	19, 20
4607	44,9	1,6	0,4	75	Störning	19, 20
4608	62,5	1,6	0,4	101		19, 20
4609	22,8	1,6	0,4	39		19, 20
4610	30,2	1,6	0,4	46		19, 20
4611	8,5	1,6	0,4	14		19, 20

Arbetsyta 47

Schakt	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Yta (m²)	Aobjekt	Figur
4701	73,9	1,6	0,4	1-15	121	15, 16, 18
4702	48,5	1,6	0,4	16-19	73	15, 16, 18
4703	10,6	1,6	0,4	17		15, 16, 18
4704	14,5	1,6	0,4	23		15, 16, 18
4705	33,9	1,6	0,4	54		15, 16, 18
4706	16,1	1,6	0,4	26		15, 16, 18
4707	31,4	1,6	0,4	48		15, 16, 18
4708	13,1	1,6	0,4	21		15, 16, 18
4709	33,4	1,6	0,4	58		15, 16, 18
4710	16,8	1,6	0,4	28		15, 16, 18
4711	1,4	1,34	0,25	1		15, 16, 18
4712	1,5	1,35	0,25	2		15, 16, 18
4713	3,1	1,6	0,2-0,4	5		15, 16, 18
4714	2,5	1,6	0,2-0,4	4		15, 16, 18

Stolpe 229

Schakt	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Yta (m²)	Aobjekt	Figur
22901	16,4	1,6	0,4	26		15, 16
22902	17,1	1,6	0,4	28		15, 16
22903	14,1	1,6	0,4	25		15, 16
22904	18,2	1,6	0,4	30		15, 16

Arbetsyta 49

Schakt	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Yta (m²)	Aobjekt	Figur
4901	21,1	1,6	0,4	34,9		
4902	25,2	1,6	0,4	42,1		
4903	58,1	1,6	0,4	92,4		
4904	21,5	1,6	0,4	36,1		
4905	16,8	1,6	0,4	27,7		
4906	14,1	1,6	0,4	23,2		
4907	17,0	1,6	0,4	29,0		
4908	41,7	1,6	0,4	67,0		
4909	27,7	1,6	0,4	44,9		
4910	18,4	1,6	0,3	30,9		
4911	23,3	1,6	0,3	37,7		
4912	5,3	1,6	0,4	8,5		
4913	31,6	1,6	0,4	50,8		
4914	33,4	1,6	0,4	57,4		
4915	18,6	1,6	0,4	31,6		
4916	37,5	1,6	0,4	66,7	1	
4917	11,7	1,6	0,4	19,6		
4918	17,4	1,6	0, 4	28,7		
4919	23,8	1,6	0,4	38,0		
4920	14,5	1,6	0,4	25,2		

Arbetsväg 49

Schakt	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Yta (m²)	Aobjekt	Figur
B4901	10,3	1,6	0,4	17		
B4902	14,3	1,6	0,4	24		
B4903	41,0	1,6	0,35	65		
B4904	49,6	1,6	0,35	79		

Stolpe 231

Schakt	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Yta (m²)	Aobjekt	Figur
23101	21,5	1,6	0,4	36		22

Bilaga 2 – Lista arkeologiska objekt

Arbetsyta 43 – L2025:5518

Kontext-Id	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning
1	Stolphål	0,5	0,5		Tydlig mörk färgning enstaka mindre sten, spridda kolfnyk och bita av bränd lera
2	Härd	1	1		Härd, svart sot och kol, rikligt med skärvig och skörbränd sten
3	Lager	1,5	1,6		Tunn, diffus, antydning till sönderplöjt kulturlager, spridda kolfnyk och bita av bränd lera, för odistinkt för närmare undersökning
4	Stolphål	0,2	0,2		Distinkt mörkfärgning med kolfnyk
5	Stolphål	0,2	0,2		Distinkt mörkfärgning med kolfnyk
6	Stolphål	0,2	0,2	0,2	Något diffus i plan men snyggt i sektion med stolpfärgning, sten och enstaka kol
7	Stolphål	0,3	0,3		Tydlig mörkfärgning, sten i ytan, enstaka kolfnyk
8	Härd	0,8	0,8		Härd (i schaktkant), sot och kol, enstaka småsten
9	Stolphål	0,15	0,15		Tydligt formad mörkfärgning
10	Stolphål	0,35	0,25		Vagt diffus mörkfärgning med synligt bevarat trä, bränd lera och kol
11	Stolphål	0,4	0,4		Bränt stolphål, sot, kol, bränd lera och enstaka mindre sten
12	Stolphål	0,4	0,4		Tydlig mörkfärgning, småsten, spridda kolfnyk

Arbetsyta 45 – L2025:5519

Kontext-Id	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning
1	Stolphål	0,1	0,1	0,1	Fyllning av mörk gråbrun lera, rikligt med kol
2	Härd	1,2	1		Rikligt med skärvsten, upp till 0,1 m diameter stor, kol
3	Stolphål	0,4	0,4		Mörk gråbrun lera, kol, bränd lera
4	Stolphål	0,25	0,25	0,08	Gråbrun lera, kol
5	Härd	0,8	0,8		Kol, enstaka skärvsten

Arbetsväg 45 – (L2025:5519)

Kontext-Id	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning
1	Störning	1	0,5		Stenskrammel eller dike
2	Annan	13	1,6		Gamla infartsvägen till Störvreta
3	Störning	3,5	1,6		Sprängstensgrop
4	Härd	1,5	1,05		Fyll av skärvsten, rikligt med kol, kolblandad lera. L2025:5519
5	Härd	0,8	0,6		Skärvsten, kol, bränd lera. L2025:5519

Stolpe 228

Kontext-Id	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning
1	Stolphål	0,4	0,4		Fyll av kol, enstaka sten, mörkgrå lera

Arbetsyta 46

Kontext-Id	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning
1	Lager	6,6	1,6		Rester efter infartsväg Storvreta
2	Lager	22	1,6		Rester efter infartsväg Storvreta
3	Lager	12	1,6		Rester efter infartsväg Storvreta
4	Lager	8	1,6		Rester efter infartsväg Storvreta

Arbetsyta 47 – L2025:5520

Kontext-Id	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning
1	Nedgrävning	1,7	1		Troligen 2 gropar grävda in i varandra, fyllning av mörkbrun lera, småsten och kolstänk
2	Stolphål	0,3	0,25		Rundad, mörkbrun fyllning av lera, kolstänk, obrända ben
3	Stolphål	0,45	0,4		Fyllning av mörkbrun lera, enstaka småsten, bränd lera
4	Stolphål	0,25	0,25	0,08	Fyllning av mörkbrun lera, stänk av bränd lera. Plan botten.
5	Härd	1,1	1,1		Fyllning av skärvsten och kol
6	Härd	0,7	0,55		Fyllning av kol och bränd lera
7	Stolphål	0,12	0,12		Mörkbrun lera
8	Lager	2,9	1,6		Troligen flera, i sydöst rödbränd pulveriserad lera inom en 1x1 meter stor yta, i övrigt mörkbrun-grå lera med enstaka skärvsten, kolstänk och bränd lera, en större sten i nordväst
9	Stolphål	0,2	0,2		Mörkbrun lera, kolstänk
10	Stolphål	0,3	0,3		Som 9 ovan fast med mörkare fyllning
11	Stolphål	0,4	0,2		Mörk gråbrun lera, kol, småsten
12	Stolphål	0,55	0,25		Gråbrun lera, kolstänk, småsten
13	Stolphål	0,6	0,6		Fyllning av ett 10-tal synliga 0,1 meter stora kantiga stenar, bränd lera, kolstänk
14	Härd	1,4	0,8		Enstaka större skärvsten, bränd lera, rikligt med kol
15	Stolphål	0,55	0,4		Fyllning av ett 10-tal synliga 0,1 meter stora kantiga stenar, bränd lera, kolstänk
16	Härd	0,6	0,6		Kol, obrända ben
17	Stolphål	0,15	0,15	0,02	Bränd fyllning, mestadels kol
18	Stolphål	0,3	0,3		Gråbrun mörk lera
19	Stolphål	0,4	0,3		Fyllning av mörk gråbrun lera, småsten, kolstänk

Arbetsyta 49

Kontext-Id	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning
1	Nedgrävning	1,8	1,5	0,3	Närmast rund nedgrävning med sten i NÖ och SV hörnen. Vid snittig ansamling av sprängsten (se foto). Sprängstensgrop.

Bilaga 3 – ^{14}C -analyser

UPPSALA
UNIVERSITET

Ångströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Kol-14 gruppen

Besöksadress:
Ångström Laboratoriet
Regementstvägen 10
752 37 Uppsala

Postadress:
Box 529
751 21 Uppsala

Telefon:
018 – 471 3124

Hemsida:
www.uu.se/centrum/tandemlab

E-post:
radiocarbon@physics.uu.se

Uppsala 2025-10-08

Per Frölund
Upplandsmuseet
Drottninggatan 7
753 10 UPPSALA

Resultat av ^{14}C datering av träkol från Ärentuna-Östa, Uppland. (p 7011)

Förbehandling av träkol:

1. Synliga rottrådar borttages.
2. 1 % HCl tillsätts (10 h, under kokpunkten) (karbonat bort).
3. 1 % NaOH tillsätts (10 h, under kokpunkten). Detta steg upprepas tills den lösliga delen inte längre är mörkfärgad.

Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före mätningen av ^{14}C -innehållet i acceleratoren förbränns det tvättade och intorkade materialet, surgjort till pH 3, till CO_2 -gas som i sin tur grafiteras genom en Fe-katalytisk reaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

RESULTAT

Labnummer	Prov	$\delta^{13}\text{C}_{\text{‰ V-PDB}}$	^{14}C ålder BP
Ua-90076	AY43, A8, PROV 3	-25,3	2 355 ± 30
Ua-90077	AY43, A11, PROV 2	-23,6	2 246 ± 30
Ua-90078	AY45, A1, PROV 3	-27,2	344 ± 29
Ua-90079	V4547, A1, PROV 1	-26,1	1 793 ± 30
Ua-90080	AY47, A5, PROV 1	-25,6	1 821 ± 29

Bifogat finns graf(er) med kalibrering från BP-ålder till kalenderår.

Med vänliga hälsningar

Karl

Håkansson

Karl Håkansson/Daniel Primetzhofner

Elektroniskt undertecknad
av Karl Håkansson
Datum: 2025.10.10
11:05:45 +02'00'

Kalibreringskurvor

IOSACal v0.4.1; Atmospheric data from Reimer et al (2020)

